

Шановний колего!

Інформаційний лист є анотованим описом наукової (науково-технічної) продукції, що входить до Переліку наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я (Наказ МОЗ України та НАМН від 13.11.2013 №969/97 «Про удосконалення впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05.12.2013 за № 2068/24600).

Інформаційний лист спрямований для використання керівниками структурних підрозділів (відповідного профілю) закладів охорони здоров'я України для моніторингу передових технологій діагностики та лікування з подальшим їх впровадженням у практику (Наказ МОЗ України від 14.03.2011 №142 «Про вдосконалення державної акредитації закладів охорони здоров'я»).

МОЗ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР НАУКОВОЇ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
ТА ПАТЕНТНО ЛІЦЕНЗІЙНОЇ РОБОТИ
(УКРМЕДПАТЕНТІНФОРМ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

про наукову (науково-технічну) продукцію, отриману за результатами наукової, науково-технічної та науково-організаційної діяльності підприємств, установ, організацій Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Національної академії медичних наук України призначену для практичного застосування у сфері охорони здоров'я

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Український центр наукової медичної інформації
та патентно-ліцензійної роботи
(Укрмедпатентінформ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ПРО НОВОВВЕДЕННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

№ 2У - 2017

Випуск 16 з проблеми
«Соціальна медицина»
Підстава: Рішення
Вченої ради
Протокол № 9 від 15.11.2017 р.

НАПРЯМ ВПРОВАДЖЕННЯ:
СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА

МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЛІКАРЯ У ПІДГОТОВЦІ ПРОФЕСІЙНИХ МЕДИЧНИХ КАДРІВ

УСТАНОВИ-РОЗРОБНИКИ:

НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
ПСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ імені П.Л.ШУПИКА

УКРМЕДПАТЕНТІНФОРМ
МОЗ УКРАЇНИ

А В Т О Р И:

КРАСНОВ В.В.,
УВАРКІНА О.В.,
Г'ЯНКІВСЬКА Л.В.,
ЮРКОВСЬКА Л.Г.,
КОСТЮК О.І.,
КОДЛУБОВСЬКА Т.Б.,
СІЧКОРІЗ О.Є.,
ЗАКРУТЬКО Л.І.

м. Київ

Суть впровадження: підвищення ефективності підготовки професійних медичних кадрів

Відповідно до законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», постанови Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084 «Про затвердження Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету» щорічно оголошуються конкурси проектів наукових досліджень і розробок у сфері клінічної та профілактичної медицини та проводяться конкурси на підвищення кваліфікації наукових кадрів.

Фінансування цих розробок здійснюється у рамках бюджетної програми КПКВК 2301020 «Дослідження, наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням, підготовка та підвищення кваліфікації наукових кадрів у сфері охорони здоров'я, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання».

У сфері управління МОЗ України за даним напрямком діяльність ведуть 20 науково-дослідних установ (15 – науково-дослідних установ та центрів, 5 – державних підприємств – науково-дослідних установ), наукові підрозділи 14 вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів та 3 закладів післядипломної освіти, у яких працює більше 11 тисяч науковців, серед яких 1752 докторів наук і 6891 кандидатів наук. Тільки у структурі вищих медичних навчальних закладів функціонують 89 науково-дослідних, навчально-наукових інститутів, навчально-науково-практичних об'єднань, проблемних наукових лабораторій.

Певна частина наукових досліджень реалізується шляхом проведення навчання наукових кадрів в аспірантурі та докторантурі. Важливою складовою програми підготовки наукових кадрів є освітня компонента, за допомогою якої майбутні науковці опановують компетенції науково-педагогічної діяльності, що повинно суттєво покращити ефективність підготовки професійних медичних кадрів.

Виходячи з актуальності цих завдань на державному рівні, постає питання щодо пошуку та розробки основних шляхів та методів для постійного підвищення результативності науково-педагогічної діяльності, обов'язкового моніторингу сучасних міжнародних технологій навчання, які є найбільш ефективними та адаптованими для використання в сфері охорони здоров'я України.

Для вирішення сучасних медико-педагогічних проблем у викладацькій і науковій діяльності в умовах реформування сфери охорони здоров'я, задля необхідного забезпечення відповідності кваліфікаційних вимог та уявлень про професійну компетентність викладача вищої школи, а також підвищення

загального рівня педагогічної культури доктора філософії у галузі охорони здоров'я, напрацювання науково-обґрунтованих системних рішень – запланована та виконується науково-дослідна розробка за темою: «Формування ключових професійних та соціально-гуманітарних компетенцій лікаря: педагогічний, психологічний, юридичний аспекти».

Розроблено соціологічну анкету (далі – Анкета) для здійснення моніторингу первинної інформації серед аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників медичних закладів освіти, які вже мають певний практичний досвід роботи лікарем, про наявний рівень кваліфікаційних вимог та уявлень про професійну компетентність викладача вищої школи,

Запропонована анкета дозволяє проведення математичної обробки даних про рівень ключових професійних та соціально-гуманітарних компетенцій лікаря.

Розроблений соціологічний інструментарій допомагає швидко узагальнити комплексні (міждисциплінарні) відомості, визначити основні значимі компетенції, що впливають на ефективність роботи сучасних практикуючих лікарів, а також виявити форми та методи навчання, що найбільше сприяють якійс підготовці лікаря.

Проаналізований та врахований міжнародний досвід та вимоги щодо системи підготовки професійних медичних кадрів закордоном, які сприяють розкриттю потенціалу викладацьких здібностей та формуванню компетенцій для підвищення ефективності професійно-педагогічної діяльності викладача вищої медичної школи.

Анкета адаптована для використання в умовах реформування вітчизняної сфери охорони здоров'я.

Пропонується для впровадження на клінічних базах при підготовці аспірантів, яким присвоюється кваліфікація доктор філософії у сфері охорони здоров'я, а також для практикуючих лікарів та науково-педагогічних працівників вищої медичної школи.

Методика застосування: проводиться анонімне соціологічне опитування серед аспірантів, докторантів та науково-педагогічних працівників медичних закладів освіти. Заповнені анкети надаються для централізованої математичної обробки.

Висновок: використання сучасних нових технологій щодо аналізу й оцінки психолого-педагогічних знань і умінь, педагогічних явищ сприяє опануванню професійними медичними кадрами ключових професійних та соціально-гуманітарних компетенцій та розробці і впровадженню інноваційних методик і технологій проведення занять, що безпосередньо впливає на підвищення ефективності підготовки професійних медичних кадрів в умовах реформування сфери охорони здоров'я.

Зразок анкети додається.

За додатковою інформацією звертатися до авторів листа: НМАПО імені П.Л.ШУПИКА, кафедра педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права, тел./факс. (044) 205-49-86;

Дата: _____

Додаток
Прізвище не вказується

Шановний слухач!

Кафедра педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П.Л. Шупика проводить вивчення думки щодо рівня соціально-гуманітарних знань, вмінь, навичок, які необхідні лікарю в професійній діяльності.

Співставлення Ваших відповідей з думкою інших слухачів дозволить зробити вірні висновки про рівень сформованості компетентностей лікаря в цілому. Але це, звичайно, залежить від Вашої відвертості, точності та повноти Ваших відповідей.

Будь ласка, ознайомтесь із запитаннями і виберіть відповідь, яку Ви вважаєте найбільш вірною і зробіть відмітку у вигляді будь-якої позначки. Просимо Вас відповісти на всі питання анкети. Якщо відповідь не надрукована або жоден із наведених варіантів Вас не влаштовує, напишіть відповідь самостійно.

Ви навчаєтесь/працюєте: Спеціалізація _____, кафедра _____, стаж роботи _____.

Ваша стать: чол. _____, жін. _____.

1. Чи відповідає обрана професійна діяльність Вашим потребам, можливостям, прагненням?

Так	Ні	Важко сказати

2. Чи достатніми виявилися Ваші знання, вміння та навички, отримані в навчальному закладі, для роботи за фахом (дайте оцінку в балах)?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Чи задоволені Ви державною системою підготовки лікарів?

Повністю задоволений	Задоволений	Частково задоволений	Повністю не задоволений	Не задоволений

Інше (вкажіть) _____

4. Наскільки Ви оцінюєте власний теперішній професійний рівень знань, умінь та навичок, які використовуєте (дайте оцінку в балах):

1 (низький)	2 (незадовільний)	3 (задовільний)	4 (достатній)	5 (високий)

5. Чи необхідно лікарю, який займається лікувальною практикою опанувати знання з таких дисциплін:

Дисципліна	Так	Ні
педагогіка		
психологія		
медичне, фармацевтичне право		
інформаційні технології		
інші (напишіть):		

6. Які форми навчання є найбільш ефективними для підвищення вашого професійного рівня:

Форми навчання	Так	Ні	Не знаю
медична практика			
курси підвищення кваліфікації			
дистанційне навчання			
наставництво			
самоосвіта та саморозвиток			
підтримка та допомога колег			
інші (напишіть):			

7. Які методи (форми) найбільше сприяють якісній підготовці лікаря:

Методи(форми)	Так	Ні	Важко сказати
лекційні заняття			
практичні заняття			
симуляційні методи			
тренінг			
ігрові методи			
ситуаційні задачі			
мозковий штурм			
дискусія			
демонстрація			
кейс-метод			
відео або фільм			
інші (напишіть):			

8. Оцініть, будь ласка, який рівень компетенцій повинен бути у лікаря для належного виконання професійних обов'язків:

Компетентності	Рівень				
	1 (низький)	2 (незадовільний)	3 (задовільний)	4 (достатній)	5 (високий)
особистісні					
професійні					
комунікативні					
управлінські					
дидактичні (схильність до педагогічної діяльності)					
дослідницькі					

Самосвітні (саморозвиток та самовдосконалення)										
інше (напишіть):										

9. Оцініть, будь ласка, власний рівень вираженості особистісних якостей та їх значимість для лікаря вашої спеціалізації, які сприяють успішному виконанню професійної діяльності:

Якості \ Рівень (в балах)	Оцінка якості в балах (власний рівень)					Значимість якості в балах				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ										
терплячість і витриманість	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
тактовність, доброзичливість і привітність, емпатійність	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
відповідальність	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
акуратність	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
оптимістичність	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
уважність	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
швидкість реакції	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
сприймання предметів у статичній і динамічній	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
психоемоційна стабільність і здатність переносити великі фізичні навантаження	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
вміння грамотно й на рівних спілкуватися з пацієнтом	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
безкорисливість	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
інше:	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ПРОФЕСІЙНО-СОЦІАЛЬНІ ЯКОСТІ										
приймати особисту відповідальність за власні професійні дії	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
забезпечувати конфіденційність інформації, що пов'язана з особистістю пацієнта	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
оцінювати законність одержуваної медичної інформації	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
взаємодіяти з родичами пацієнтів	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
збирати у пацієнтів та їх родичів інформацію, пов'язану із захворюванням та аналізувати її	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
розуміти психологічні проблеми пацієнта й вибудовувати взаємини з ним, враховуючи його психологічні особливості	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
допомагати пацієнтам робити інформований вибір з приводу лікування	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
навчати пацієнта питанням культури здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
заохочувати пацієнтів брати відповідальність за власне здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
консультувати пацієнта з правових аспектів охорони здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
організовувати групу багатопрофільних фахівців для консультації конкретного клінічного випадку	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
працювати в колективі (будувати довірливі відносини з колегами, враховувати їхню точку зору тощо)	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
коректно направляти пацієнтів до інших професіоналів охорони здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
використовувати інформаційні технології для оптимізації обслуговування пацієнтів, свого безперервного розвитку та іншої професійної діяльності	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
діяти згідно законодавства, що пов'язане з лікуванням	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
відкрито визнавати й знаходити способи вирішення проблемних ситуацій, що можуть виникати у власній професійній діяльності	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
організовувати власну діяльність з безперервного розвитку	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
сприяти освіті пацієнтів, колег, студентів й інших учасників системи охорони здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
діяти в рамках етичних стандартів професії	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
розпізнавати зовнішній тиск (наприклад, фармацевтичних фірм, пацієнтів і колег) і не допускати його впливу своєю професійною діяльністю	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
усвідомлювати рамки	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

вувати взаємини з ним, враховуючи його психологічні особливості										
пояснювати пацієнтам потенційні ризики від обраних варіантів лікування	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
допомагати пацієнтам робити інформований вибір з приводу лікування	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
навчати пацієнта питанням культури здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
заохочувати пацієнтів брати відповідальність за власне здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
консультувати пацієнта з правових аспектів охорони здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
організовувати групу багатопрофільних фахівців для консультації конкретного клінічного випадку	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
працювати в колективі (будувати довірливі відносини з колегами, враховувати їхню точку зору тощо)	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
коректно направляти пацієнтів до інших професіоналів охорони здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
використовувати інформаційні технології для оптимізації обслуговування пацієнтів, свого безперервного розвитку та іншої професійної діяльності	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
діяти згідно законодавства, що пов'язане з лікуванням	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
відкрито визнавати й знаходити способи вирішення проблемних ситуацій, що можуть виникати у власній професійній діяльності	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
організовувати власну діяльність з безперервного розвитку	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
сприяти освіті пацієнтів, колег, студентів й інших учасників системи охорони здоров'я	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
діяти в рамках етичних стандартів професії	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
розпізнавати зовнішній тиск (наприклад, фармацевтичних фірм, пацієнтів і колег) і не допускати його впливу своєю професійною діяльністю	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
усвідомлювати рамки	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

власних знань і умінь, а також діяти в їх межах										
інше:	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
КОМУНІТАТИВНІ ЯКОСТІ										
знання і дотримання правил етикету, вихованість	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
знання та використання вербальних та невербальних засобів комунікації	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
знання традицій і звичаїв місцевості, де працюєте	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
використання методів міжособистісної взаємодії та застосування правил ефективного спілкування	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
знання та використання методів збору та передачі інформації	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
вироблення партнерської позиції та спільного ухвалення рішення	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
вміння прогнозувати ситуацію, в якій відбувається спілкування	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
інше:	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
УПРАВЛІНСЬКІ ЯКОСТІ										
вміння віддавати розпорядження	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
здатність вирішувати конфлікти	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
готовність приймати рішення	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
орієнтування на результат	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
делегування повноважень	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
мотивація співробітників	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
тайм-менеджмент	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
інше:	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
ДИДАКТИЧНІ ЯКОСТІ										
любов до слухачів та психологічна готовність до викладацької діяльності	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
психолого-педагогічна культура та постійне безперервне підвищення її рівня	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
володіння методами педагогічного дослідження	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
педагогічна і психологічна спостережливність, творча уява, здатність довільно концентрувати та розподіляти увагу	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
логічність мислення, чуття нового, гнучкість розуму	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

терплячість, самостійність, рішучість, вимогливість	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
організованість і дисциплінованість	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
здатність до саморегуляції власної поведінки та емоцій	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
педагогічний оптимізм, гуманність	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
об'єктивність в оцінці слухачів та самооцінці	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
схильність до громадської діяльності	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
інше:	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
САМООСВІТНІ ЯКОСТІ										
високий рівень мотивації, пов'язаний з процесами самореалізації, самоздійснення та самосприйняття	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
здатність опановувати нові засоби праці, нові прийоми і методи роботи	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
постійний розвиток власних навичок та вмінь	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
науково-дослідницька робота над проблемою	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
інше:	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

15. На вашу думку, для медичних професій майбутнього, які компетенції є найбільш важливими?

Компетенції	Так	Ні	Важко сказати
міжгалузева та екологічне мислення			
управління проектами			
програмування			
орієнтування на клієнта/пацієнта			
ефективний менеджмент			
бережливе виробництво			
праця в умовах невизначеності			
креативність			
інше (напишіть):			

16. Напишіть будь ласка (два речення) щодо вашого бачення стосовно покращення якісної підготовки лікаря та підвищення його високого рівня професіоналізму:

_____

_____

_____

Щиро дякуємо за співпрацю!